

Ønsker ny regjering

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

På hjul: Fagforeningsleder Eldbjørg Haavik og ungdomstillitsvalgt Marte Haugsdal tok i mot valgkamp-bobilen da den kom til Os. 17 av 18 fylkeskretser har valgkampbiler på vei til nesten alle landets kommuner. De tas i mot av lokale fagforeninger. Det rapporteres om stort engasjement på stands og arbeidsplasser. **Les mer side 3**

Stoppet konkurranseutsetting

Hole kommune ville konkurranseutsette renhold og vedlikehold. Fagforbundet fikk stoppet det. De ansatte fikk beholde lønn og pensjon.

Side 2

ILL. FOTO: JAN LILLEHAMRE

Samarbeid gir medlemmer

Fagforbundet Vestvågøy samarbeider med politikerne i kommunen. De tillitsvalgte bruker innflytelsen til det beste for medlemmene. Dette legges merke til.

Side 4

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Stemmeseddel vs pengeseddel

Den dagen vi stemmer, bestemmer vi alle like mye. Den dagen kan stemmeseddelen vinne over pengeseddelen, sier stortingsrepresentant for SV, Kirsti Bergstø.

Side 6

FOTO: PRIVAT

NYHET

Pensjon i norske barnehager

Det store flertallet av barnehageansatte i Norge har gode pensjonsordninger. Mange er forhandlet fram av Fagforbundet og andre fagforbund. Men på dette området er det en ganske mange som faller utenfor.

I 2016 var det 5980 barnehager i Norge, ifølge Statisk sentralbyrå. Av dem var 2810 offentlige og 3170 private. Nesten alle de offentlige er drevet av kommunene. Nesten to tredeler (1940) av de private er medlemmer i Private barnehagers landsforbund (PBL)

Andre har tariffavtaler gjennom andre arbeidsgiverorganisasjoner. En tredje gruppe har et direkte avtaleforhold med Fagforbundet og/eller andre fagforbund, anslagsvis et sted mellom 250 og 350 barnehager. Tilbake står ca 1000 barnehager som ikke har tariffavtale. Disse er de store pensjonstaperne.

God PBL-ordning, særlig for de eldste

Den siste tida har pensjonsordningene i PBL blitt debattert. Det er en god ordning, i alle fall for de litt eldre arbeidstakerne. Den har likhetstrekk med ordningen i offentlig sektor. På enkelte områder er det litt bedre, på andre litt dårligere. Vi er stolte av denne pensjonsordningen som vi har fått til i forhandlinger og mekling med PBL, sier LO Kommunes forhandlingssjef, Pål Skarsbakk.

Felles for ordningene er at de skal gi en pensjon på et bestemt nivå fra man går av med pensjon og resten av livet. Før pensjonsreformen ga disse ordningene 66 prosent av lønna med minst tretti års opptjening. Med pensjonsreformen kom levealdersjustering, og dermed ble ordningene mindre gode for yngre personer.

Dette er taperne

Den tredelen av de private barnehagene som ikke har tariffavtale gjennom PBL eller andre tariffområder blir taperne i bransjen. Telemarksforskning følger øko-

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

nomien i både offentlige og private barnehager hvert år på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. De sier at tallene for disse barnehagene er ufullstendige, men at det som foreligger av tall, tyder på at de ansatte får en lav pensjon.

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

LO Kommune: Pål Skarsbakk, leder.

Behov for reform

– Det er behov for å rydde opp i pensjonsforholdene i norske barnehager. Pensjonsordningene i offentlige barnehager og i PBL er gode for dem som snart skal gå av med pensjon. De vil ikke være gode for de som er unge i dag. De tusen barnehagene som gir forholdsvis dårlige ordninger til sine ansatte, får like mye penger til pensjon av sine hjemkommuner, som barnehagene med gode pensjonsordninger. Mellomlegget kommer ikke de ansatte til gode. Slik bør det ikke være.

Det er egentlig bare barnehagekjeden FUS/Trygge barnehager og barnehager knyttet til arbeidsgiverforeningen Virke som har valgt hybridpensjon, som er framtidsretta løsninger. Ordningen gir lik pensjon for kvinner og menn, varer livet ut og som gjør det lønnsomt å jobbe lenge. De er et eksempler til etterfølgelse, sier daglig leder i LO Kommune Pål Skarsbakk.

GEIRMUND JØR

Stoppet konkurranseutsetting – fikk beholde lønn og pensjon

Fagforbundets hovedtillitsvalgte i Hole kommune, Une Selte, hadde en av sine beste stunder som tillitsvalgt i juni i år. Kampen mot konkurranseutsetting ble kronet med seier.

30 renholdere og to vedlikeholdsarbeidere fikk beholde jobb, lønn og pensjon etter en thriller av en avstemning i kommunestyret.

Det var knappest mulig flertall for å konkurranseutsette renhold og vedlikehold, men på tampen snudde en uavhengig Høyrrerepresentant. Han ønsket ikke å skape usikkerhet for de ansatte, og fikk følge av en KrF-representant. Dermed skjønte det borgerlige flertallet at de ikke lenger hadde flertall for konkurranseutsetting, og valgte å bli med på et enstemmig vedtak om å beholde renholdet i kommunal regi.

Gledestårer og applaus

Vedtaket ble mottatt med gledestårer og applaus hos renholdere og vedlikeholdsarbeidere som fikk beholde jobb, lønn og pensjon, og muligheten til å gå av med AFP.

– Dette hadde ikke skjedd hvis ikke Fagforbundet Hole, med hovedtillitsvalgt Une Selte i spissen, hadde lagt ned en fantastisk innsats i forkant, blant annet med å bearbeide politikerne, sier nestleder og hovedtillitsvalgt Magnus Langstrand i Ringerike kommune.

Thon-effekten

Da Hole kommunes største skatteyter, eiendomsmagnaten Olav Thon plasserte pengene sine i en stiftelse i 2013, måtte politikerne i kommunen stramme inn på en rekke områder. Etter en omfattende nedbemannings- og omorganiseringsprosess bestemte politikerne seg i 2016 for å se på konkurranseutsetting av alle tjenestene i kommunen. De ansatte hadde allerede gjennomført en tøff økonomisk snuoperasjon, spart 39 millioner kroner, og lojalt fulgt opp kommunestyrets budsjettvedtak.

I desember 2016 fikk renholderne i kommunen en særdeles utrivelig julegave. Jobbene deres skulle settes ut på anbud.

– Vi følte at vi hadde gjort en veldig god jobb med omorganiseringen, også skjer dette i desember. God jul liksom, bemerket Selte.

Deltar på alle møter

Dermed var arbeidet for å sikre medlemmenes jobber i gang. Une Selte, eller en annen fra styret i fagforeninga har deltatt på alle administrasjonsmøter og hvert eneste politiske møte de siste to-tre åra.

FOTO: JAN LILLEHAMRE

Kjempet for jobbene : Renholderne Kirsten, Sølvi og Chayuba fryktet det verste da Høyre-kommunen Hole skulle konkurranseutsette jobbene deres. Hva ville skje med jobbene deres, kvaliteten på renholdet, med lønningene, med pensjonene? Sammen med Fagforbundets hovedtillitsvalgt Une Selte (helt t.v.) tok de opp kampen for jobbene sine.

– Jeg tror det å være politisk aktiv og være på de møtene man kan være, og høre hva som skjer er veldig viktig.

I tillegg har hun fått god hjelp av Omstillingsenheten ved hovedkontoret som har besøkt kommunen og bistått flere ganger. Og de har et velfungerende trepartssamarbeid i kommunen. Fagforbundet Hole har et godt samarbeid med Arbeiderpartiet, SV og Sp, samt en egen samarbeidsavtale med Ap, både sentralt, på fylket og lokalt.

Medlemmene stilte i kommunestyre

Noe av det viktigste var å få de berørte medlemmene til å komme på kommunestyremøtet når avgjørelsen skulle tas.

– Vi fikk manna opp alle de ansatte til å komme på kommunestyremøte. Mange hadde gruet seg så de ikke fikk sove. Men jeg tror det var helt avgjørende. Da fikk politikerne se ansiktene bak vedtaket. Da blir det ikke bare tall, fastslår Selte.

Det sterkeste for Une Selte var å se gleden hos folk som har jobbet i kommunen en manns- og kvinnealder da avgjørelsen endelig falt og arbeidsplassene var sikret.

– Å se den gleden, det er nesten så jeg kunne si at jeg ikke hadde behøvd lønn den måneden. Man ser at det nytter, og hvor viktig det er å ha en stor organisasjon i ryggen, sier Selte.

MARIANNE BILLING

Sykefravær på vei ned

Sykefraværet for 2016 var det laveste siden IA-avtalen ble inngått. Seniorene står lenger i jobb, mens andelen sysselsatte i befolkningen faller. Det viser tall fra den årlige evalueringen av avtalen.

Evalueringen foretas av en faggruppe oppnevnt av Arbeids- og sosialdepartementet. Gruppen er en partssammensatt arbeidsgruppe, etablert i 2010. Årets rapport viser blant annet at sykefraværet for 2016 var det laveste siden IA-avtalen ble inngått, selv om sykefraværet har vært forholdsvis stabilt siden 2012.

Et viktig mål for IA-arbeidet er å redusere sykefraværet med 20 prosent.

Til nå er sykefraværet redusert med 11 prosent. Det er altså mer enn halvveis til å nå målet.

Langsamt, men i riktig retning

Dette er niende gang at faggruppa kommer med sin rapport hvor den går gjennom hovedmålet og delmålene i IA-avtalen. Rapporten har gode analyser på sysselsettingsutviklingen, sykefravær med mer. LO er representert i faggruppa med rådgiver Øystein Nilsen.

Det gjennomsnittlige sykefraværet var

Sykefravær: Det er ikke antall egenmeldinger som er utfordringen i Norge, det er det legemeldte langtidsfraværet.

6,3 prosent i 2016. Det meste av dette var legemeldt sykefravær. Det egenmeldte sykefraværet har ligget ganske jevnt på om lag en prosent gjennom hele IA-perioden.

Lite problem, stor oppmerksomhet

– Det er et tankekors at mange borgerlige politikere er ensidig opptatt av det egnemeldte sykefraværet, og presenterer det som det virkelige store problemet i norsk arbeidsliv. Med dårlig skjulte antydninger om skulk, lanserer de blå partiene det ene kuttforslaget etter det andre. Det være seg redusert lønn, karensgener og annet, sier Fagforbundets leder Mette Nord, i en kommentar.

Ta tak i utenforskapet

– Rapporten viser også at den samlede yrkesdeltakelsen går ned og at stadig flere står utenfor arbeidslivet. Det er riktig nok mange grunner til det. Vi blir flere eldre, unge tar lengre utdanning,

men det viser også at mange innvandre-re sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For mange blir uføre eller kommer over på arbeidsavklaringspenger. Det er utfordringer vi bør gripe tak i. Det er et alvorlige problem, både for dem som blir stående utenfor og for samfunnet. Vi bør gjøre noe med dette, ikke med egenmeldingsordningen, sier Nord.

Mindre helseforskjell

– Forskjellen mellom sykefravær mellom menn og kvinner er redusert med fem prosent. Fortsatt er det store forskjeller, mens kvinnene har et sykefravær på 8,2 prosent, har mennene 5 prosent sykefravær. Det er likevel bra at forskjellen minsker. Nå blir det viktig å få vurdert hva årsaken til denne nedgangen kan være, og om det er noe vi kan bygge videre på, mener Mette Nord.

GEIRMUND JOR

Den som stemmer, bestemmer

Valgkampen er på sitt mest aktive. Rekordmange har forhåndsstemt. Det kan tyde på høy valgdeltakelse, akkurat det Fagforbundet ønsker.

To biler pyntet til valgkamp, ruller ut til Hordalands 33 kommuner. I løpet av to uker er målet at samtlige kommuner blir besøkt. Bilene er bemannet med tillitsvalgte fra Fagforbundet Hordaland.

Morsomt og slitsomt

– Vi skal få medlemmer og tillitsvalgte i samtlige av Hordalands kommuner til å bruke stemmeretten sin, forteller Monica Jensen. Hun er sjåfør i den ene bilen, bobil. Til vanlig er hun organisasjonssekretær i fylkeskretsen.

Sammen med seg som fast mannskap i bobil har hun Liv Eriksen Eide, sek-

sjonsleder fra Seksjon kontor og administrasjon (SKA), også hun fra fylkeskretsen.

De to rødkledde damene koser seg og synes valgkamp er morsomt. Bobil er fylt med valgkampbrosjyrer, karameller, sukkertøy og tannbørster fra Fagforbundet Unga kampanje for å få tannhelse inn i egenandelsordningen.

– Det har vært litt utfordrende å få alle de lokale fagforeningene til å føle ansvar for hva som skal skje i deres kommune når bilene kommer, forteller Monica Jensen. Opplegget er stand utenfor bilen og arbeidsplassbesøk.

Men begge de tillitsvalgte er derimot fornøyde med valgkampmateriellet og oppfølgingen fra Fagforbundet sentralt. SKA-leder Eriksen Eide liker veldig godt hvordan bobil er blitt dekorert.

Første stopp Os

Os er en kommune i Hordaland med Osøyro som kommunesenter og er godt kjent som Frp-kommune. I plaskende

regnvær møtte Eldbjørg Haavik, leder av Fagforbundet Os, bobil da den ankom Luranetunet bu- og behandlingssenter. Sammen med leder for SST, Siv Søggen Olsen, ungdomstillitsvalgt Marte Haugsdal, nestleder i fylkeskretsen Rita Jordal, og Øistein Hassel, medlem i Fagforbundet og på lista til Ap Hordaland, var standen godt bemannet. Fagforbundet Os hadde med seg Os Swingklubb. Med selveste fagforeningslederen i spissen hadde de et forrykende danseshow for beboerne.

Tysnes kommune var neste kommune som fikk besøk. Utenfor butikken på Våge ble det rigga opp en stand, sammen med den lokale fagforeninga. En forening med ca 240 medlemmer. Her var også kandidat for SV og forbundsmedlem Anna Sofie Valvatne Ekeland med på stand. Noen besøkte samtidig de plasstillitsvalgte på rådhuset, hvor vi fikk en diskusjon om hvorfor de må bruke stemmeretten.

KARI-SOFIE JENSSEN

Dans i Os: Fagforeningsleder Eldbjørg Haavik (tv) og swingklubben i Os underholder.

Hvilket politiske spørsmål er aller viktigst for deg når du skal stemme ved stortingsvalget?

Liv Eriksen Eide,
seksjonsleder SKA,
Hordaland fylke

Det har vært mye diskusjoner om verdier, og for meg er dette et klart verdivalg. Denne regjeringen er ikke i stand til å ta vare på velferdsstaten. De selger ut arvesølvet – vannkraft, fisk og skog for eksempel. Kort sagt, nå har vi en regjering som tar fra de fattige og gir til de rike. Vi må ha en ny regjering.

Rolf Simonsen,
leder av
Fagforbundet
Tysnes i Hordaland

Viktigst av alt er trygge arbeidsplasser og faste, hele stillinger. Denne regjeringen har blant annet åpnet for midlertidige stillinger og o-timerskontrakter. Regjeringen er rett og slett folkefientlig. Konsekvensene er det mine barn og barnebarn som må bære. Vi trenger langsiktig politikk, ikke kortsiktig sånn som nå.

Monica Jensen,
organisasjons
sekretær
Fagforbundet
Hordaland

Sikkerhet for arbeid og sikkerhet i arbeid er det aller viktigste. Dette er et verdivalg – jeg vil ha et samfunn der alle har like muligheter, uansett om du er fattig eller rik. Jeg er opptatt av at de unge i dag forstår at velferden ikke har kommet rekende på ei fjøl. Skal vi opprettholde velferdsstaten må vi bytte regjering og vi må betale skatt.

Ingrid Tysnes Stue,
kasserer og
plasstillitsvalgt på
råduset i Tysnes,
Hordaland

Ungdommen vår trenger faste jobber og hele stillinger for å få en god start på voksenlivet. Denne regjeringen har gjort arbeidslivet i Norge dårligere. De har blant annet endret Arbeidsmiljøloven og åpnet for både midlertidighet og o-timerskontrakter. Vi trenger en ny regjering som kan gjenreise arbeidsmiljøloven til en reell vernelov.

Spar regnskogen

Får du OSS e-post-nyhetsbrev, kan du reservere deg mot å få papirutgaven. Fyll ut medlemsnummer og navn for bare å få nyhetsbrev på epost og lese OSS på nett: <http://oss.fagforbundet.no/om>

Fagforbundet på hjul: Bobil på besøk i Tysnes, her sammen med lokal fagforening. Her er Rolf Simonsen, Anna Sofie Valvatne Ekeland, Monica Jensen, Liv Eriksen Eide og Ingrid Tysnes Stue.

I vakre Lofoten blomstrer det faglig-politiske samarbeidet.

Nye medlemmer strømmer på i Vestvågøy

Fagforbundet Vestvågøy: Hovedtillitsvalgt Sissel Andersen, rådgiver Truls Hansen og fagforeningsleder Gunn Evy Kristensen. Dette er en fagforening mange kan lære av.

I Fagforbundet Vestvågøy i Nordland fylke, har de fått det til. På en samling i fylkeskretsen ble denne spesielle fagforeninga trukket fram som et eksempel på godt faglig-politisk samarbeid. Noe som har resultert i at medlemmene strømmer til, og det er enklere enn tidligere å få til gode løsninger for de ansatte i kommunen.

God vervestrategi

Gunn Evy Kristensen er leder av fagforeninga, som nå har 1131 medlemmer. De fikk fylkeskretsens vervepris i fjor, og hitil i år har de fått 35 nye medlemmer. Ikke rart Gunn Evy Kristensen og hovedtillitsvalgt (HTV) Sissel Andersen smiler fra øre til øre. HTV Andersen tuller og sier de nå har innført inntaksstopp i foreninga, for de har så mye å gjøre.

– Jeg sier jo ikke til medlemmene at vi har stor makt, men jeg sier selvsagt at vi er størst. De ansatte i kommunen ser at fagforeninga har møter med politikerne, og at vi dermed har innflytelse. I tillegg er vi å treffe her på kontoret hver dag. De kommer nok til oss fordi vi løser sakene vi får på bordet, sier Gunn Evy Kristensen.

HTV Sissel Andersen nikker og er enig. – Det beste vervemiddelet er det som foregår på gulvet. Medlemmene snakker om den hjelpa de får av oss. Jeg hadde ei dame her tidligere i dag. Hun er ikke vårt medlem, men ville melde seg inn. Hun vil at vi skal se igjennom hvor mye hun har jobba, sånn at vi kan kreve henne fast ansatt. Hun har vært vikar i flere år.

Det er noen som har sagt til henne at hun må snakke med Fagforbundet.

Sånn kan det gjøres

Vestvågøys tillitsvalgte skaper musikk i ørene på Truls Hansen, rådgiver i samsfunnsavdelinga i Fagforbundet. Han er primus motor for de faglig-politiske kursene som Fagforbundet har kjørt siden 2010, med mer enn 1000 deltakere til sammen. Dette er kurs med lange ventelister.

Først gikk de tillitsvalgte fra Lofoten på et av de 36 faglig-politiske kursene som forbundet nasjonalt har holdt. Så tok de grep, inviterte Truls Hansen til møte med politikere i kommunen, nye avtaler er utforma og underskrevet, møteplasser og tidspunkt er bestemt og hvem som skal møte i samarbeidsforumet er avklart. Det er viktig at det ikke er for mange «kokker» i den gruppa, er Hansens klare råd.

– Dette er godt politisk håndverk. Det er ikke bare Trondheim, Fredrikstad og Oslo de får det til, det er mange små kommuner som også får til samarbeidet, sier Truls Hansen.

Vil ha avtaler i 203 kommuner

Han forteller at til nå er det i underkant av 150 avtaler underskrevet med Ap. Målet er avtaler i 203 kommuner. Det jobbes også med å få til tilsvarende med SV. I tillegg er det også inngått samarbeidsavtaler med Rødt, i noen kommuner.

Fagforeningsleder Gunn Evy Kristensen og Sissel Andersen forteller at de

også tidligere har hatt avtaler både med SV og Ap, men lite skjedde.

– Først og fremst var ingen som tok tak. Det var vel heller ikke prioritert av politikerne. De dukka opp hvert fjerde år, når de ville at vi skulle drive valgkamp for dem. Vi stanga hodet i veggen og fant ut at vi trengte hjelp. Det virker som om det politiske miljøet er blitt mer bevisste på disse avtalene nå. Jeg vet jo ikke hva som skjer på sentralt hold og hvilke beskjeder som går ut til lokalpartiene, undrer hovedtillitsvalgt Andersen.

– Nå fungerer det, tidligere var det først og fremst SV som var på banen. Nå har vi fått ny leder i AP og han er mye mer opptatt av hva vi mener og tenker, og lurar veldig på hva vi kan samarbeide om, forteller fagforeningslederen.

Samarbeide om hva?

Gunn Evy Kristensen forteller at de har fått formalisert at det skal være møter med politikerne i forkant av kommunestyremøtene, dersom det er punkter på dagsorden som omhandler medlemmene.

Viktige områder som blir diskutert er privatisering, heltid, grunnbemanning, omstilling og budsjettarbeid. Det understrekes at fagforeninga ikke er noe politisk parti, de skal ivareta medlemmene. Det må begge parter ha respekt for. Foreløpig har de ikke hatt de store uenighetene, men begge de tillitsvalgte er klar over at det kan komme.

– Vi har også avtale med ordfører og varaordfører om møter annenhver uke.

Godt samarbeid: Ny leder for Ap i Vestvågøy, Arne Martin Finstad og leder av Fagforbundet Vestvågøy Gunn Evy Kristensen.

Det er folk som ser at vi støtter Ap med masse penger i valgkampen, og lurar på hva vi får igjen? Jeg svarer, at gjennom det vi holder på med nå, så får vi mye igjen for pengene. Det er jo det som skjer i lokalmiljøet vi er opptatt av, om arbeidsplassene våre fortsetter som kommunale arbeidsplasser eller blir privatiserte, for eksempel, sier hun.

– De fleste kommunale barnehagene er blitt privatiserte for en stund tilbake, vi har bare to kommunale i dag. De som jobber i de private barnehagene blir minstepensjonister, særlig assistentene. Jeg tror nok det blir bråk her hvis noen prøver å privatisere sykehjemmene for eksempel, fyller Sissel Andersen inn, og leg-

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

FOTO: CAMILLA BENDIXSEN

Ordfører Jonny Greibesland og HTV i Fagforbundet, Janne Slotte fra Songdalen kommune.

– Med kommunalt trepartssamarbeid får kommunen brukt kompetansen til alle parter; politikerne, administrasjonen og de ansatte, sa leder Mette Nord, da hun åpnet Fagforbundets konferanse om kommunalt trepartssamarbeid under Arendalsuka.

Bruker alles kompetanse

Leif Moland, forsker på Fafo, la fram funn som viste at lokale prosjekter blir mer resultatrike av kommunalt trepartssamarbeid. Forbindelsen som skapes mellom det operative og det strategiske nivået gjør prosjektene mer gjennomførbare, ifølge hans nye rapport om effekten av kommunalt trepartssamarbeid.

– Politikerne, administrasjonen og de tillitsvalgte blir mer aktive og har flere treffpunkter. Flere har skoene på og flere sko er i bruk, sa Moland og la til at i kommunene er lokalt trepartssamarbeid et positivt ladet begrep.

Bekrefter funn

Tillitsvalgt Janne Slotte, og ordfører Johnny Greibesland, fra Songdalen kommune har brukt kommunalt trepartssamarbeid som verktøy i over 15 år. Erfaringene bekrefter funnene til Fafo.

– Trepertssamarbeid er framtidens måte å jobbe på i kommunal sektor, sa Greibesland. Ifølge ordføreren har politikerne lært mye om tjenesteproduksjonen i kommunen og hele kommunen har blitt mer kompetent gjennom trepartssamarbeidet.

Motiverte tillitsvalgte

Å bli ansett som en ressurs motiverer tillitsvalgte til å delta i utviklingen av tjenestene i kommunen, ifølge hovedtillitsvalgte Janne Slotte. Songdalen har spart flere millioner kroner på kommunalt trepartssamarbeid. Bare gjennom redusert sykefravær, sparte kommunen seks millioner kroner i året.

Når Songdalen skal slås sammen

med Kristiansand og Søgne, er kommunalt trepartssamarbeid et av prinsippene for den nye storkommunen. I utlysningsteksten for rådmann i den nye kommunen, var det et krav at personen skal ha god kjennskap til trepartssamarbeid. På spørsmål fra salen om det er personavhengig om trepartssamarbeidet fungerer, svarte de fra Songdalen nei.

– De siste årene har vi ansatt ny rådmann og flere kommunalsjefer. Trepertssamarbeidet går fortsatt i riktig retning, sa Slotte.

Null privatisering

Slotte mener en annen fordel med trepartssamarbeidet er at det blir mindre konkurranseutsetting. Eller som i tilfellet Songdalen; kun kommunale tjenester.

– Konkurranseutsetting er ikke tema hos våre politikere, sa Slotte stolt.

Heldidskultur som tilsvarer stillingsprosent på 90 prosent er et av målene kommunen vil nå gjennom trepartssamarbeid. I dag ligger kommunen på 83 prosent, inkludert studenter og ansatte på kulturskolen.

– Vårt mest hårete mål er lik stillingsprosent for kvinner og menn, sa Slotte. I dag har kvinnene 81 og mennene 91 prosent gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

– Jeg er stolt av å være hovedtillitsvalgt i et forbund som legger ned ressurser og engasjerer seg for å skape kommunalt trepartssamarbeid rundt i kommunene, avsluttet Slotte.

OMSTILLING

ger til at FrP stadig er frampå og ønsker privatisering. I dag er det bare kommunale sykehjem i Vestvågøy.

Andersen understreker at det er akkurat dette regjeringen holder på med – med å sentralisere, lage større enheter og legge til rette for privatisering.

For hvem gidder å privatisere ett sykehjem i en liten kommune – ikke mye å tjene på det, slår hun fast.

Nye medlemmer

De tillitsvalgte forteller at det legges merke til at de samarbeider med politikerne og ledelsen av kommunen.

– Vi har politisk innflytelse. De ansatte ser at vi kan påvirke og har innflytelse. Det har faktisk vært en Delta-vervekampanje her nylig, men de har ikke en sjanse her i kommunen, sier de fornøyd.

Saker som Fagforbundet Vestvågøy reiser i kommunen blir løst. De forteller at ca 30 medlemmer har fått heva stillingsbrøkene sine og ingen saker er oversendt tvistenemda.

– Det er vel ikke akkurat samarbeidstalen som er grunnen til at vi har fått løst saken for disse 30, det er nok at vi har en arbeidsgiver som forstår problemene med små stillinger. Og som kan lov- og avtaleverket, sier den hovedtillitsvalgte.

– Vi har mange medlemmer også i de private barnehagene. Min kjeppest er å få på plass frikjøp av leder i fagforeninga. Det er enormt med forventning fra sentralt om hva vi skal løse. Det er ikke mulig å få folk til å bruke fritida si. Det er vel anvendte penger. Oppfølging av Fane2, for eksempel, kan vi ikke drive med på ettermiddagen, da er lønningskontoret stengt, sier Sissel Andersen.

Hun fortsetter.

– Vi hadde aldri klart å verve i private barnehager, dersom vi ikke hadde hatt

frikjøp på full tid her. Det området følger lederen opp. Det er åpenbart at det er det ytterste leddet som må styrkes – det er vi som hanker inn pengene. Vi trenger bedre arbeidsforhold på lokalt nivå.

Moro med valgkamp?

– Fagforbundet Vestvågøy er en fagforening med vind i seilene. Dere har fått til samarbeidet og dere verver. Hva med valgkampen? smetter Truls Hansen inn.

– Vi skal først og fremst få styret og de tillitsvalgte til å stemme på de rødgrønne. Vi skal bidra til å få regjeringa hevet ut av Stortinget. Vi må prøve å få medlemmene til å stemme – vi kan jo ikke bestemme hva de skal stemme. Her er medlemmer som stemmer alle partier. Å bruke stemmeretten er det viktigste, sier fagforeningsleder Kristensen.

– Vi skal få fram hva Fagforbundet står for og få medlemmene til å bruke hodet sjøl. Vi blir jo kritisert for å være i lomma på Ap. Vi bruker å si at Fagforbundet er en arbeidstakerorganisasjon og vi støtter dem som er enige med oss og kjører fram våre saker. Hadde Høyre og Frp gjort det, så hadde vi selvsagt støtta dem og stemt på dem, også. Men det gjør de ikke, sier de tillitsvalgte.

De er begge enige om at det er moro å drive valgkamp nå når de skal drive valgkamp for partier som vil snakke med fagforeninga.

– Nå har vi en et helt annet politisk klima og en struktur som bærer seg uansett hvem som sitter i de forskjellige rollene. Det er det vi ville oppnå og det har vi klart, sier fagforeningsleder og hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Vestvågøy.

KARI-SOFIE JENSEN

Visjon og etiske retningslinjer for vernetjenesten

Kristiansund kommunes visjon for vernetjenesten er at den skal være en viktig aktør i kommunens HMS-arbeid. Verneombudet skal være både pådriver og ressurs for ledere og ansatte i arbeidet for et godt arbeidsmiljø.

– En av hovedverneombudets oppgaver er å skape en synlig, engasjert og aktiv vernetjeneste. Ut fra denne forutsetningen trengte min kommune en egen visjon og målsetning for vernetjenesten. Den fikk vi.

I tillegg ønsket vi etiske retningslinjer for verneombudet, og de lyder slik; «Verneombudet skal ikke ta parti ved konflikter, men søke etter å være nøytral slik at verneombudet klarer å se saken fra flere sider», siterer Jarle Krogsæther, Utvalg for arbeidsmiljøaktivitet i Fagforbundet.

Engasjement og tid

For å få til et godt HMS-arbeid må verneombudene være engasjerte, men også ha nok tid til alle oppgaver som ligger i loven, og ikke minst, ha en aksept fra ledelse og kolleger at dette vervet er viktig for arbeidsmiljøet.

– Etter at vi i Kristiansund hadde visjon og etiske retningslinjer på plass begynte arbeidet med å skape en arena, der ledere, verneombud og tillitsvalgte skulle samles for å samarbeide om et godt arbeidsmiljø. Kommunen opprettet HMS-grupper på arbeidsplassene og

i avdelingene, som består av leder, verneombud og tillitsvalgt. Jevnlige møter behandler arbeidsmiljø saker. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) var en viktig arena for å kunne skape dette samarbeidet, sier Krogsæther.

I tillegg har vernetjenesten fått en egen nettside, som et hjelpemiddel.

– Her samler vi dokumenter og temaer som vi mener hjelper oss i vårt arbeid som verneombud, forteller han.

Mer synlig

I Kristiansund kommune er verne-

tjenesten blitt mer synlig. Verneombudene er engasjerte og aktive og vernetjenesten har fått en aksept som en viktig samarbeidspartner for ansatte og ledere til å skape det gode arbeidsmiljøet. Sånn sett har vi snart nådd vår visjon.

Utvalg for arbeidsmiljø saker

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: BÅRD SKARRA

KIRSTI BERGSTØ
Stortingsrepresentant SV

KOMMENTAREN

Fellesskap – ikke forskjeller

Politikk preger liv og hverdag. Valget 11. september handler om viktige veivalg for folk flest. Hvordan arbeidsdagen skal være, om vi har et trygt sted å bo, hvordan skoledagen er for ungene våre. Det store flertallet vil tjene på at fellesskapet styrkes og tape om forskjellene fortsetter å øke.

Det gjelder hun som kom løpende bort med sine to barn for å søke ly under samme tak som meg i styrtregnet. Hun var aleinemor, jobba femti timer i uka og sleit likevel med å få endene til å møtes. Hun kjente så altfor godt avmakta som følger med fattigdom. Når barn må slutte på fotballtrening når våren kommer fordi føttene har vokst og det ikke finnes penger til nye sko.

Det gjelder reingjøringsarbeiderne som satt med tårer i øynene og ikke visste hva morgendagen ville bringe etter at de hadde fått beskjed om at all reingjøring i Forsvaret skulle ut på anbud. Mange var godt voksne og sto i fare for å tape store summer i framtidig pensjon. De hadde gitt sine beste år og sin beste helse for å holde forsvarets bygg reine og bidratt til en operativ forsvarsevne.

Det gjelder paret som venter barn og ønsker å kjøpe bolig, men ikke får lån med midlertid arbeid eller deltidsjobb. Det gjelder deg, meg og hvordan samfunn, hverdag og morgendag skal være.

Høstens valg står mellom økende forskjeller eller sterkere fellesskap. Høyre/Frp-regjeringa har gitt enorme summer til de som har mest fra

før og samtidig tatt fra de som har minst. SV tar kampen mot forskjellssamfunnet. Derfor vil vi øke barnetrygda for alle, men spesielt for de som har mange barn og de som er aleineforsørgere, fordi de har størst risiko for fattigdom. SV jobber for en boligpolitikk som sikrer folk et sted å bo – å ha sitt eget hjem skal ikke være et klassespørsmål. SV tar kampen for et trygt arbeidsliv. Derfor vil vi slå tilbake høyresidas angrep på arbeidsmiljøloven, ta et oppgjør med bemanningsbransjen og jobbe for hele og faste stillinger. Vi vil sikre flere lærere i skolen, velferd uten profitt og få tannhelse inn under folketrygda. SV tar kampen mot privatisering og for felles eie av fiskeriressursene, jernbane og vannkraft. Vi krever utslippskutt til beste for miljø og mennesker. Vi tar kampen mot sentralisering og for nærhet til arbeid, tjenester og velferd.

Forskjellene i Norge øker, men en dag dette året stiller vi alle likt: på valgdagen. Det er den dagen vi bestemmer like mye. Akkurat den dagen kan stemmeseddelen vinne over pengeseddelen. Nå er det på tide at fellesskapet settes først. Og det er på tide at milliardærene, privatiseringsfantastene og velferdsprofitørene kommer sist. Deres stemmer har fått runge altfor høyt og altfor lenge.

For at det skal skje må du bidra med din stemme. For SV handler det ikke bare om å få nok stemmer på valgdagen, men styrke til å kunne målbære stemmen for sterke fellesskap når det faktisk gjelder. Når lover skal endres, forslag fremmes og budsjetter bestemmes. Når hverdager avgjøres. Godt valg!

oss dommen har falt

Kommune dømt for usaklig oppsigelse

En assistent ble sagt opp etter 15 år i stillingen. Fredrikstad tingrett har dømt kommunen for usaklig oppsigelse.

Kvinnen ble ansatt som brukerstyrt personlig assistent (BPA) i Fredrikstad kommune i 2001. I 2015 skulle brukeren flyttes til et hjem for funksjonshemmede, og hadde derfor ikke bruk for assistent lenger. De neste månedene ble det avholdt fire møter mellom assistenten og kommunen for å diskutere endringene i arbeidsforholdet. Også NAV og kvinnens fastlege stilte i møter.

Opprettet omstillingsgruppe

Kommunen opprettet en egen omstillingsgruppa som vurderte henne for stillinger som skole- SFO-assistent, kursarbeider og renholder. Hun ble ikke ansett for å være kvalifisert for noen av stillingene. I september 2016 ble hun derfor sagt opp. Kvinnen gikk til sak for å få oppsigelsen kjent ugyldig og krevde samtidig erstatning.

Fagforbundets kompetansesenter for Østlandet førte saken. De mener arbeidstagerens evner og kompetanse ikke har vært utprøvd i tilstrekkelig grad før kommunen gikk til oppsigelse, og at det finnes en rekke stillinger kommunen som kvinnen burde blitt tilbudt.

Kommunen hevdet at oppsigelsen var saklig begrunnet, og mener de i tilstrekkelig grad forsøkte å finne nytt arbeid til kvinnen. Begrensede norskkunnskaper og helseutfordringer, samt at hun som eneforsørger ikke kunne jobbe kveld og helg, gjorde det vanskelig.

Kommunen hevdet videre at kvinnen ikke var kvalifisert for noen av stillingene

hun ble vurdert opp mot, og at de har iver tatt tilretteleggingsplikten etter arbeidsmiljøloven.

Spesielt ansettelsesforhold

Retten peker på at kvinnen hadde et spesielt ansettelsesforhold i kommunen. Det er brukeren selv, eventuelt verge, som anskaffer egnet BPA, og det skjedde også her. Kommunen hadde lite oppfølging underveis, brukerens far fylte i de fleste hender arbeidsgiverrollen. Det medførte at kommunen hadde liten kjennskap til henne, herunder arbeidsevne, språkkunnskaper og øvrig kompetanse.

Retten konkluderte likevel med at oppsigelsen var usaklig, selv om saksbehandlingen generelt sett har vært god fra kommunens side. Reglene er fulgt, og det er gjennomført tilstrekkelig med møter mellom partene. Retten peker likevel på at det var svakheter ved prosessen, og at kvinnen burde fått bedre hjelp fra enten tillitsvalgte eller andre rådgivere. Retten peker også på at kommunen rår over mange stillinger, også for ufaglærte.

Etter en helhetsvurdering kom flertallet i retten til at oppsigelsen er usaklig og ugyldig. Mindretallet (én meddommer) mente at oppsigelsen var saklig.

Fikk ikke erstatning

Kvinnen ble ikke tilkjent erstatning. Retten mener kommunen i hovedsak har hatt en ryddig saksbehandling, og at de i over et år forsøkte å finne annet arbeid til henne. Det ble betalt lønn i mellomtida. Retten vurderer derfor at hun ikke har lidd økonomisk tap. Selv om det har vært avgjørende for rettens flertall i saklighetsspørsmålet at kommunen ikke i tilstrekkelig grad har prøvd ut kvinnens arbeidsevne, peker retten på at det er en reell usikkerhet om hun evner å utføre noe arbeid for kommunen.

Kommunen må betale saksomkostninger på til sammen 186.259 kroner. Kommunen vurderer å anke.

NYHET

Serviceyrker i Fagforbundet

Fagforbundet har starta opp høstjobbinga med verving i servicedelen av sykehussektoren, på kjøpesentre innenfor frisør, hudpleie og velvære, og i apotek på begge plasser.

– I samarbeid med lokale fagforeninger holder vi trykket oppe, sier prosjektleder Knut Ivar Egset.

Prosjektet med verving i servicesektoren ble vedtatt i LO-sekretariatet i 2016. Bakgrunnen for vedtaket er lav organisasjonsgrad i servicesektoren og mange arbeidsplasser uten tariffavtale. Målsettinga for prosjektet er konkret å få 4 000 nye medlemmer, og 100 nye tariffavtaler. Servicesektoren har lenge vært en av de største utfordringene for LO, så prosjektet er en ekstraordinær og langsiktig organiseringskampanje.

Følg Fagforbundet i arbeidet med verving innen serviceyrkene på egen gruppe på facebook.

Best i kommunene

På oppdrag av bladet FriFagbevegelse har Statistisk sentralbyrå (SSB) sett på lønnsforskjellene mellom om en rekke yrker innenfor velferdsproduksjonen.

Statistikken viser store forskjeller mellom privat, ideell og offentlig sektor.

Forskjellen er størst for hjemmehjelpene: De kommunalt ansatte tjener hele 78 000 kroner mer per år enn i privat sektor.

Også for sosionomer og barnevernspedagoger er forskjellene betydelige. Her tjener de nesten 58 000 kroner mindre i de kommersielle selskapene.

Det mørke arbeidslivet

Ny, nyttig bok i handelen. Dette er en bok privatieringsivrige politikere burde lese. Hva slags arbeidsliv ønsker de å kaste sine ansatte inn i?

Boka bla lansert i Arendalsuka og har fått undertittelen «Menneskehandel, arbeidsmiljøkriminalitet og sosial dumping». Sosial dumping og annen arbeidslivskriminalitet blir grundig forklart og dokumentert.

Menneskehandel, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet rammer hardt.

Det handler om at noen beriker seg grovt på andre menneskers sårbare situasjon.

Det undergraver også seriøse bedrifter og arbeidsplasser, og tærer på fundamentet for norsk samarbeid og rettferdig konkurranse.

Vi, som alltid har bygd på tilliten til hverandre, blir påtvunget tvil, skepsis, frykt og redsel. Denne boka viser i all sin gru hvordan enkeltmennesker og grupper av arbeidstakere blir utnyttet i slave-liknende tilstander, og hvordan arbeidsmiljøkriminaliteten blir satt i system. Gjennom ekte saker, intervjuer, fakta og politikk viser forfatterne at det likevel er mulig å bekjempe det mørkeste arbeidslivet.

Neste års almanakk

De medlemmer som fortsatt bruker almanakk på papir, kan få tilsendt Fagforbundets almanakk for 2018, gratis hjem i posten. Det er bestilt et opplag på hundre tusen. Almanakkene er klare til utsending fra uke 43 (23. oktober).

Det er ønskelig at medlemmene selv bestiller i nettbutikken:

nettbutikk.fagforbundet.no/handboker for å unngå press og lang ventetid ved bestilling på telefon: 21 07 25 93.

E-poster som kommer inn til forbundet håndteres fortløpende. Alle fagforeninger får tilsendt noen almanakker som en «buffer». Antallet fordeles etter størrelsen på fagforeninga og kan eventuelt brukes i vervesammenheng.

Spørsmål rettes til: Gunn K. Johansen, rådgiver, organisasjonsenheten, tlf. 412 91 853.

Hvorfor stemmer vi rødgrønt?

Høyresida sier at midlertidige jobber er bra for de unge og moderniserer arbeidslivet. Vi sier at fast jobb og trygg inntekt aldri blir umoderne. **Vi stemmer for:**

- ☒ Faste jobber
- ☒ Trygg inntekt
- ☒ Velferd til alle

Stem for en ny regjering du også!

STORTINGSVALGET 2017

oss faglig kokebok

Pensjon og tariffhopping

Fagforbundet har oppdaget flere tilfeller der arbeidsgivere har brutt tariffbestemmelser knyttet til pensjon. Virksomheter som har tariffestet offentlig tjenestepensjon for ansatte har meldt seg ut av arbeidsgiverforeningen eller sagt opp standardoverenskomsten og innført innskuddspensjon.

Det er uakseptabelt at arbeidsgivere forsøker å tvinge gjennom dårligere pensjonsvilkår for de ansatte.

Typiske eksempler er virksomheter som melder seg ut av en arbeidsgiverforening og innfører innskuddspensjon før-, eller i det de melder seg inn i en arbeidsgiverforening uten tariffestet ytelsespensjon. Dette er i de fleste tilfeller tariffstridig da virksomhetene fortsatt går på ettervirkning av sin tidligere tariffavtale og dermed har tariffplikt. Dersom innskuddspensjon blir inn-

ført svekker det Fagforbundets posisjon og gjør det vanskelig å få gjennomslag for et krav om ytelse- eller hybridpensjon ved etablering av B-del eller ny tariffavtale.

Hybridpensjon

For Fagforbundet er hybridpensjon det eneste akseptable alternativitet for virksomheter som ikke lengre kan ha en offentlig tjenestepensjon eller en privat ytelsespensjon. Målet er at tjenestepensjonsordninger skal være livsvarige og kjønnsnøytrale. For å lykkes med dette er det av vesentlig betydning å øke omfanget av virksomheter med hybridpensjon.

For å styrke Fagforbundets posisjon ovenfor arbeidsgivere som driver med tariffhopping har forhandlingsenheten laget noen rutiner for oppfølging. Rutinene skal også sikre at forbundet har mulighet for rettslig forfølgelse av virksomheten.

Rutiner for oppfølging:

1. Når kompetansesentrene får beskjed om at virksomheter med tariffestet ytelsespensjon har sagt opp standardoverenskomst eller meldt seg ut av en arbeidsgiverforening og/eller skiftet eller meldt seg inn i en arbeidsgiverforening, skal fagforeningen snarest kontaktes for å avklare følgende:

Har virksomheten meldt seg inn i ny arbeidsgiverforening?

• *Hvis nei:* Hevde standpunkt om ettervirkning og kreve Standardoverenskomst.

• *Hvis ja:* Kreve overgangsforhandling-er/B-delsforhandlinger. Utgangspunktet skal være krav om videreføring av ytelsespensjon eller etablering av hybridpensjon. Innskuddspensjon skal avvises dersom ikke annet er klart med forhandlingsenheten i forkant.

Har virksomheten planer om å avvikle ytelsespensjonsordningen og innføre innskuddspensjon uten forhandlinger?

• *Hvis ja:* Markere uenighet i henhold til gjeldende tariffavtale og om nødvendig tviste saken i henhold til aktuell tvisteprosedyre.

2. Når fagforeninger blir klar over at virksomheter er i en situasjon som beskrevet i pkt. 1 skal kompetansesenter kontaktes. Før tillitsvalgte deltar i drøftinger og/eller forhandlinger skal de ha rådført seg med kompetansesenteret.

MARIANNE BILLING

Fagforbundet siden sist

■ LO-leder Hans-Christian Gabrielsen advarer regjeringen om at de kan gå tøffere lønnsoppgjør i møte hvis de kutter i formuesskatten. Kutt i formuesskatten vil bety flere null-skatteyttere blant de aller riksete.

■ Fagforbundet Finnmark ønsker seg Kirsti Bergstø (SV) på Stortinget etter valget. Mest fordi hun er den beste kandidaten, uavhengig av parti.

■ Fagforbundet Møre og Romsdal sier ja til gratis skolelunsj. Det er en klar sammenheng mellom næring og læring. I dag lever ca 84 000 barn i familier med vedvarende lav inntekt.

■ 1. april i år var det kroken på døra for au pair-senteret i Oslo på grunn av kutt i støtten. Nå ønsker et flertall på Stortinget igjen å gi støtte til senteret som ble drevet av Norsk Folkehjelp og Fagforbundet.

■ De ansatte på Skautun sjukehem i Rakkestad (Østfold) jublet da kommunestyret vedtok at betalte spisepauser skal innføres fra høsten. Anne Melby, plasstillitsvalgt fra Fagforbundet er fornøyd.

■ Det har vært minst 835 tilfeller av rekommunalisering, at kommuner tar tilbake tjenester som er satt ut til private selskaper, verden over de siste årene (rapport fra Transnational Institute).

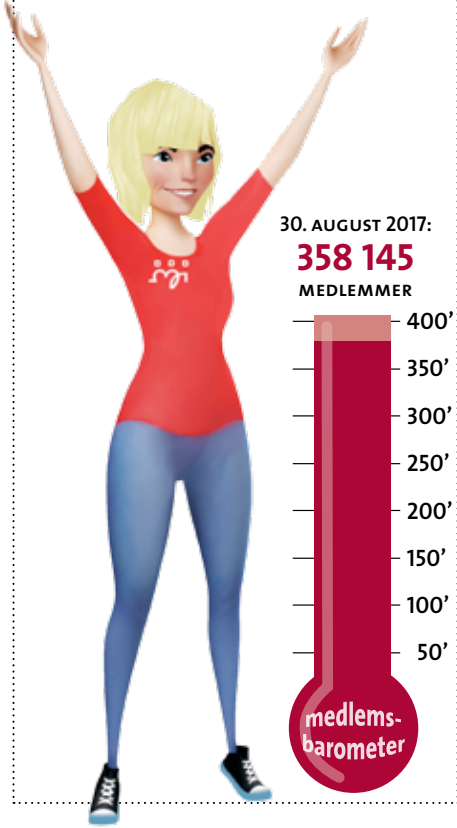
■ Mer enn hundre kommuner har vedtatt regler mot arbeidslivskriminalitet. Kommunene i Nordland og Telemark ligger fremst i løypa i kampen mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

■ Fagforbundet Hedmark mener kravet til egenkapitalen bør senkes, slik dagens regjering faktisk gikk til valg på. Samt at det bør bygges boliger som er målrettet mot unge kjøpere.

■ Trond Giske: Erna Solbergs skatteplan bekrefter at Høyre er et parti for en liten andel svært rike mennesker. Jeg tror ikke det norske folk vil akseptere en så målrettet politikk for økte forskjeller som det Høyre står for.

■ Finansdepartementet har beregnet at de 1600 nordmennene med formue over 100 millioner kroner i snitt vil få 1,8 millioner kroner i skattereduksjon, dersom formuesskatten på såkalt arbeidende kapital fjernes. Det vil også bli 3800 flere nullskattytere.

■ Fagforbundet har i dag totalt 358 145 medlemmer. Det er en økning på 3 312 hittil i år.

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet
OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no
ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no
FAGREDAKTØR: kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no
I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no
marianne.billing@fagforbundet.no
ellisiv.solskinnsbakk@fagforbundet.no

kjetil.vevle@fagforbundet.no
geirmund.jor@fagforbundet.no
LAYOUT: berit.paulsen@fagforbundet.no
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 31. august 2017
OPPLAG: 20 000
TRYKK: Aktietrykkeriet
ISSN: 1891-2184

min hverdag
oss@fagforbundet.no

Bryr seg om medlemmene:

I Sørbø barnehage i Sandnes har dei ein drømmetillitsvald, var tipset Oss tillitsvalgte fekk frå Fagforbundet Rogaland. Det er eit utsegn som truleg er heilt sant.

FOTO: PRIVAT

Hilde Fredriksen Størksen

Hilde Fredriksen Størksen har 30 års fartstid i barnehage, og 25 år som tillitsvald.

– Vervet er ikkje noko arbeid. Det er kjekt å samarbeide både med styrar og med Utdanningsforbundet. Vi skal skape ein god kvardag for ungane og då har vi vaksne eit stort ansvar for å ha ein god dialog, seier Hilde.

Sjå kvar enkelt

Sørbø barnehage er to hus tett i tett, kjent som sør og nord. Totalt er det tolv avdelingar og Hilde deler på oppgåvene som tillitsvald med sin vara.

– Eg vil at begge skal vere med på opplæring i fagforeininga og at begge skal ha den same informasjonen. Det styrker oss og det er ein god ting for oss, for medlemmane og for Fagforbundet. Oppskrifta som Hilde følgjer for å ta vare på medlemmane og for å verve nye, er å sjå kvar enkelt. – Det er viktig å bryr seg om kvarandre og skape eit godt fellesskap slik at dei som kjem til barnehagen vil vere i lag med oss. Hilde trur ikkje at knyttneve og kamp funkar i kvardagen, men er meir for å heie kvarandre fram.

Finne dei gode løysningane

Det er viktig å samle medlemmene til fellesmøte. Det er ikkje alltid så lett etter arbeidstid, så i Sørbø barnehage brukar ein pausane aktivt. – Når det er noko på tapetet deler Utdanningsforbundet og Fagforbundet pausen i to, og får samla alle sine. Dette gjer det lett å snakke saman og drøfte saker. Det er viktig å ta ting opp i felleskap, for da veit vi at vi har medlemmane i ryggen, sier Hilde. Ho skryt av leiinga på barnehagen som legg godt til rette for fagforeiningane.

– Eg kjenner at også styraren verdset dei tillitsvalde, fortel ho.

Brenn for lærlingane

Sandnes kommune har gode ordningar for lærlingane sine, og Hilde har meir enn ein finger med i det arbeidet. Hun har fagleg ansvar for opplæringa i barne- og ungdomsarbeidarfaget, og har vore med og laga opplæringsboka som kommunen brukar. I tillegg les ho og følgjer opp dokumentasjon fram mot fagprøva. – Det er kjempekjekt å arbeide med lærlingane. Eg er opptatt av dei skal vere på linje med andre tilsette. Dei har eit namn

som vi skal bruke og dei skal lære eit yrke saman med oss. Dei skal ikkje brukast til anna arbeid enn det vi gjer, dei er ikkje i barnehagen for å vaske vindauga. Hilde blir nesten litt streng når ho snakkar om lærlingane, men det går fort over.

Støtte i fagforeininga

Hilde trivest som tillitsvald og vi halde fram så lenge medlemmane vil ha ho.

– Som eg sa, det er ikkje så mykje arbeid. Eg les meg opp på det eg rekk og elles så har eg gode folk i Fagforbundet Sandnes eg kan spørje. Eg må få skryte av dei, seier Hilde. Ho er ikkje så pratsam om si eiga fritid, men deler at ho liker å strikke, gå tur og vere i lag med barnebarn.

Det er godt å snakke med Hilde Fredriksen Størksen. Måten ho framsnakkar kollegaer, styrar, fagforeininga og lærlingane sine på vitnar om at ho har funne ei god oppskrift på å lykkast. – Eg liker å bruke mykje tid på å finne ein middelveg, er meldinga frå vår draume tillitsvalde.

RANDI TEVIK

Kvinnespørsmål på PSI-kongress

I oktober har PSI (Public Services International) sin 110. kongress i Geneve. «People over Profit» er overskrifta på dagorden.

Temaer på kongressen er blant annet kamp mot privatisering, rettferdig skatt og spørsmål om utdanning, arbeid og likelønn. PSI er en global faglig føderasjonen for ansatte som jobber med offentlig tjenesteyting. PSI har ca. 20 millioner medlemmer i 700 fagforbund i mer enn 154 land. To tredjedeler av medlemmene er kvinner.

På kongressen deltar rundt 1000 delegater.

Kvinnespørsmål viktig

Til tross for at 800 millioner kvinner menstruerer hver dag, er det et tabubelagt område med fordommer og mangel på kunnskap som vi verken snakker om eller sprer kunnskap om. Menstruasjon er til hinder for kvinner i skolen og på arbeidsplassene.

Gamle fordommer hindrer jenter og kvinner i å dra nytte av sine rettigheter i utdanning og arbeid. I tekstilindustrien tvinges opptil 90 prosent av kvinnene til å være borte fra jobben en eller to dager i måneden. Det er ingen grunn til å tro at tallene er bedre innenfor andre sektorer.

Fagforeninger må ta ansvar

Offentlig forvaltning og deres ansatte og fagforeninger har et stort ansvar for å tørre ta opp spørsmål rundt menstruasjon. Det er ikke greit at menstruasjon skal være årsak til at mennesker mister deler av sin skolegang eller avslutter utdanning tidlig og dermed får dårligere forutsetninger i arbeidsmarkedet.

Når stigma og fordommer knyttet til menstruasjon kommer i tillegg til fattigdom blir kvinnene som ute-stenges rammet ekstra hardt. Det koster også å være borte fra jobben.

Egen resolusjon

De nordiske landene ønsker at PSI-kongressen skal vedta en resolusjon der de forplikter seg til å utrede hvordan tabuene rundt menstruasjon påvirker kvinners tilgang til utdanning og arbeidsliv. Utredningen bør ha konkrete forslag om hvordan skam og grunnløse holdninger skal bekjempes, og også krav til arbeidsmiljøet og sanitære forhold for å imøtekomme de behov kvinner har.

RANDI TEVIK

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post, si din mening og kom med tips!

ILL: PSI

oss nytt om navn | oss@fagforbundet.no

Fagforbundet Hedmark:

CAMILLA SKARVANG KARLSEN er valgt som leder av SKKO i Hedmark. Hun er også fagforeningsleder og hovedtillitsvalgt i Sør-Odal kommune.

ANDERS KOLLMAR-DÆHLIN er valgt som ny leder i SST. Han er byggedrifter i Ringsaker kommune, og utrykningsleder deltid brann.

AINA FURUHOVE BORKHUS, hjelpepleier og barnepleier – ny ungdomstillitsvalgt.

Nye i Fagforbundet Sørlandet sykehus Arendal: nestleder, **CHRISTIN HASLESTAD**, sekretær **LINE STØRBU** (bildet). **BIRGIT HALVORSEN LØVGREN**, styremedlem. **JANNE MARIE OLSEN**, **ANJA EILERTSEN** og **ALICE SCHØLBERG TETLIE** er nye plasstillitsvalgte.

Fagforbundet Oslo: **MAREN ODDVANG**, er ny ungdomstillitsvalgt har

SIDSEL STRAND er valgt som ny sekretær og

LENA ELISIA AURSTAD er ansatt som husholdstyrer

Fagforbundet Oslo har valgt **KATHRINE FORSDAHL** til ny sekretær.

Foretakstillitsvalgt

MERETHE KROGSTAD HOEL, Fagforbundet Arendal er valgt inn i styret for Sørlandet sykehus HF.

14. august begynner **MARTIN RAAEN EIDISSEN** som rådgiver i SKA, i Fagforbundet nasjonalt.